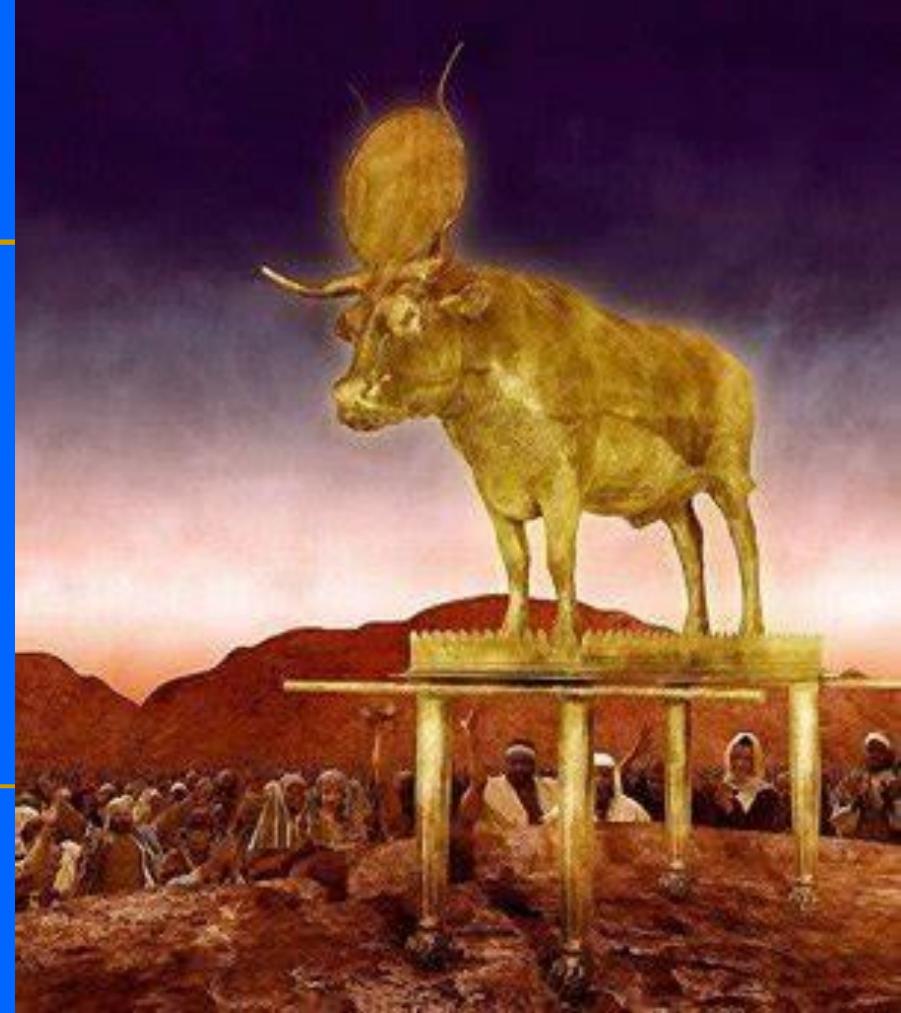

Problem idolopoklonstva

Krivoboštvo i
lažni bogovi
u Bibliji

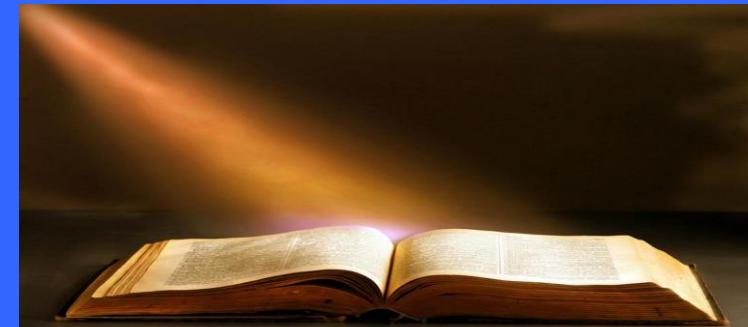
Biblijska teologija 2

FER, utorkom 17:15, bibteo@fer.hr

doc. dr. sc. Niko Bilić SJ

Tanja Lakić, mag. theol.

<https://amdg.eu/fer-bt2>

Krivoboštvo

- = Blud (Mudr 14,12)
- Lažni bogovi u Mudr 13,2:
- Oganj, vjetar, zrak, sazviježđa, voda, zvijezde
- 1. Nastanak *kumira* 13,11-19:
- Neobradivo drvo (13) → objekt molitve (17)
- 2. *kumiri* (14,15,17) (v. 15-21)
- Lik umrloga djeteta (15)
- Lik vladara (17)

Motivacija i plodovi

- 3. kumiri (Mudr 15,7s):
- Lončar umjesto glinene posude (7)
- “isprazni, ništavni bog” (8)
 - Motivacija u 15,12:
- zarada
- Plodovi u 14,25s
 - Katalog poroka (Mudr 14,25s)
 - Sažetak (27):
- Zlo – krivoboštvo mu je uzrok i svršetak (27)

Sudbonosna pustinja

Vjera i nevjera na putu u slobodu

Izl 32,1–14

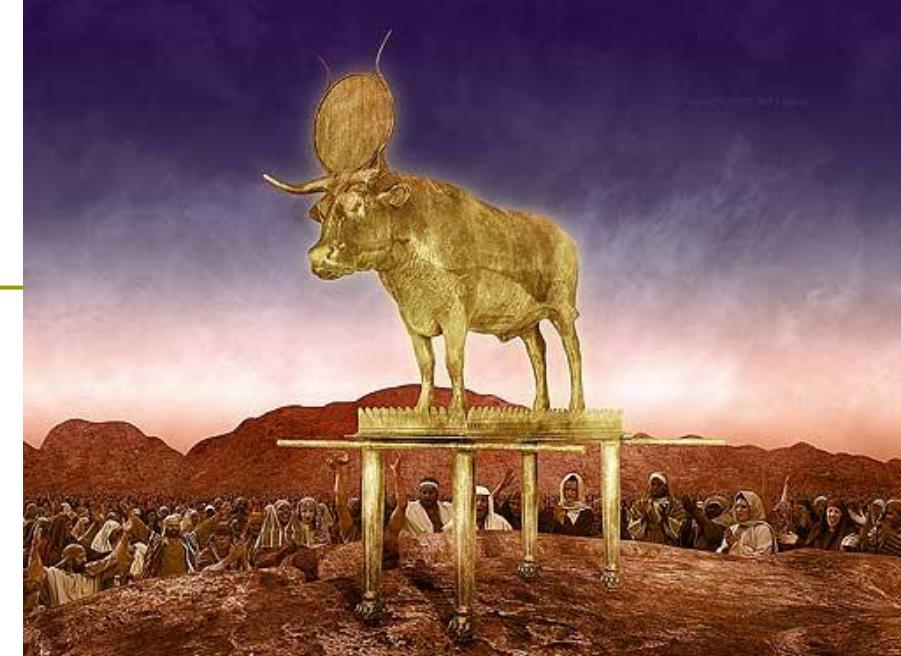
Tko je izveo narod?

- Mnjenje o Mojsiju u Izl 32,1:
- “Mojsije nas je izveo” (usp. v7.23)
 - Bog (v7); Aron (v23)
- Povijest: Izraelci su stenjali u ropstvu (Izl 2,23)
 - Nalog u 3,10; rezultat u 12,51:
- “izvedi moj narod” (3,10) →
- “izvede יְהוָה sinove Izraelove” (12,51)
 - Doživljaj ropstva u Izl 16,3:
- lonci s mesom, kruha do mile volje (16,3)
- ⇔ doživljaj slobode: pustinja

Proizvedeni bog

- Zahtjev u Izl 32,1 (v23):
- “Napravi nam boga!”
 - Za kim idemo; tko je Bog
 - ⇔ Što su čuli, što obećali u Izl 20,2 i 24,3.7?
- “Ja sam te izveo” (20,2)
- “Izvršavat čemo” (24,3.7)
 - “izvršavati i slušati” (7)

Bog i bogovi

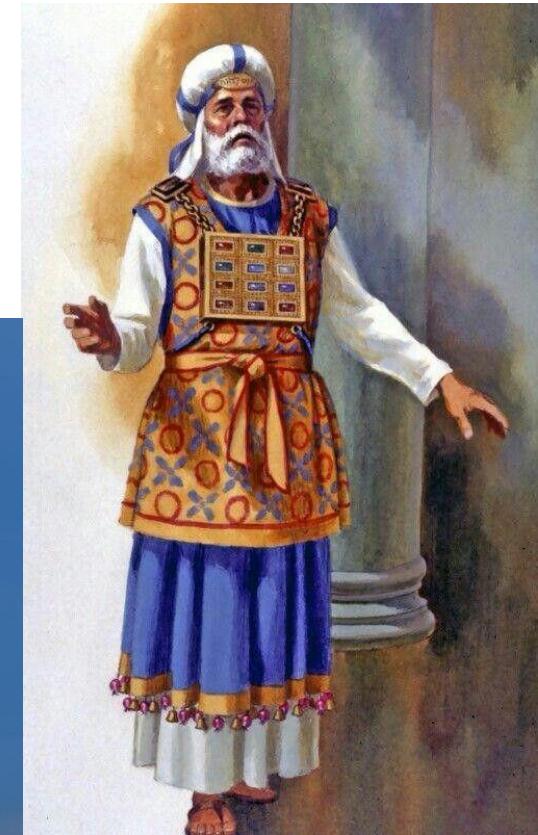
- Proglas u Izl 32,4:
- *Evo, tvoj bog koji te izveo...*
 - Usp. 1 Kr 12,28; Neh 9,18
 - Jeroboamov grijeh
- אלֹהִים 'elohîm + množina
 - “Izveli **su** te” (Izl 32,4), “da id**u**” (v1)
- Tele – ne bik
- *Aronova općenita uloga:*
 - Mojsije težak na jeziku (Izl 4,10)
 - “On će ti biti usta” (v16)

Lorrain Claude, Klanjanje zlatnom teletu, 1660.

Aronova uloga

- Veliki svećenik (Lev 8s), praotac
 - “Ne pravite kumirâ od zlata!” (KS) Šarić: “bogove” (Izl 20,23)
 - Ispravljanje? (Izl 32,5)
- “**blagdan u čast יהוה**”? (5)
 - Rezultat u Izl 32,6:
- Jelo, piće, zabava
- – u pustinji
 - Aronovski izgovor u v24:
- “Izišlo je ovo tele”

Na gori: Izl 32,7-10

- Božje riječi Mojsiju
- *ra'îtî* רָאִיתִי (1. jd.; 32,9)
 - “*vidio sam muke*” (Izl 3,7)
 - “...kako ih tlače” (3,9)
 - “*Vidim ovaj narod*” (32,9)

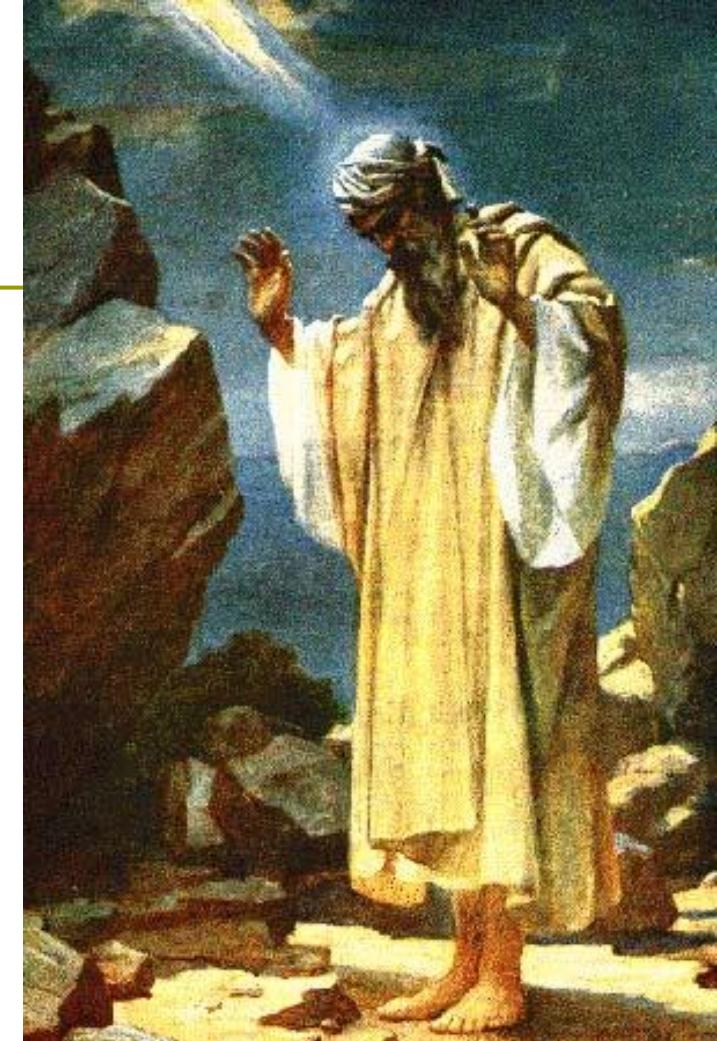
Mojsije na kušnji?

- Božja procjena u 32,8:
 - Skrenuli s puta
 - Klanjanje, žrtve teletu
 - Proglas: “ovo su tvoji bogovi...” (32,4.8)
- Neka se moj gnjev raspali!
- ⇔ stvoriti velik narod! (10)
 - Treba li Mojsijevo dopuštenje?

Molitva: Izl 32,11-14

- pred kim (32,11)
- Pred יהה, *Bogom svojim*
 - Tko je izveo iz ropstva?
- “Ti si izveo” (v11)
 - ⇔ Ne samo Mojsije (v1.7)
 - ⇔ Ne kip teleta (v4.8)
- “ja sam te izveo” (Izl 20,2; Pnz 5,6)

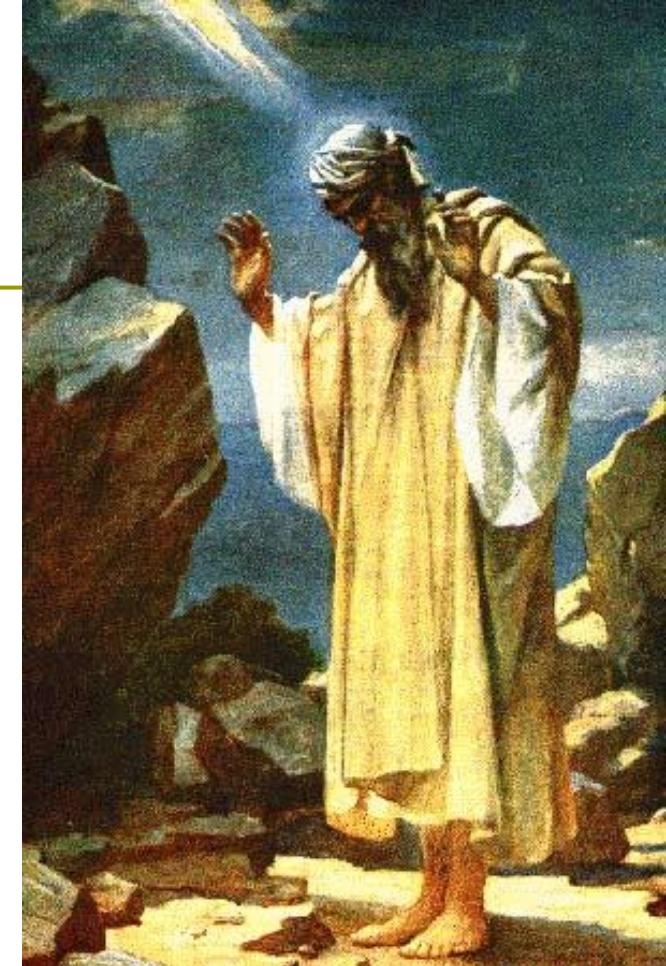
Hrabar zagovornik

- O Božjoj srdžbi (Izl 32,10)
u v11s:
 - “Čemu?” **למה** *lamâ* (v11)
 - “smiri!” **שוב** *šûb* – obrati se! (v12)
 - Uspjeh? v12.14
- Sažali se! (v12) → I sažali se (v14)
 - KS: odustati; Šarić: biti žao, sažaliti se
- **נחם** *niḥam* – ražaliti se, sažaliti; smilovati se, smiliti

Molitvena metoda

- 1. Briga za znanje o Bogu (Izl 32,12)
 - Čemu da Egipat kaže
- 2. Podsjetnik na *sluge* i
- 3. Božansku prisegu u Izl 32,13 (dijalog):
 - Zakleo si se samim sobom (32,13):
 - “Dat ću zemlju u baštinu”

Božji sluge, Božje obećanje

□ Potomstvo brojno kao zvijezde

- Abrahamu: Post 15,5; 22,17
- Izaku: Post 26,4

□ Zemlja Abrahamu:

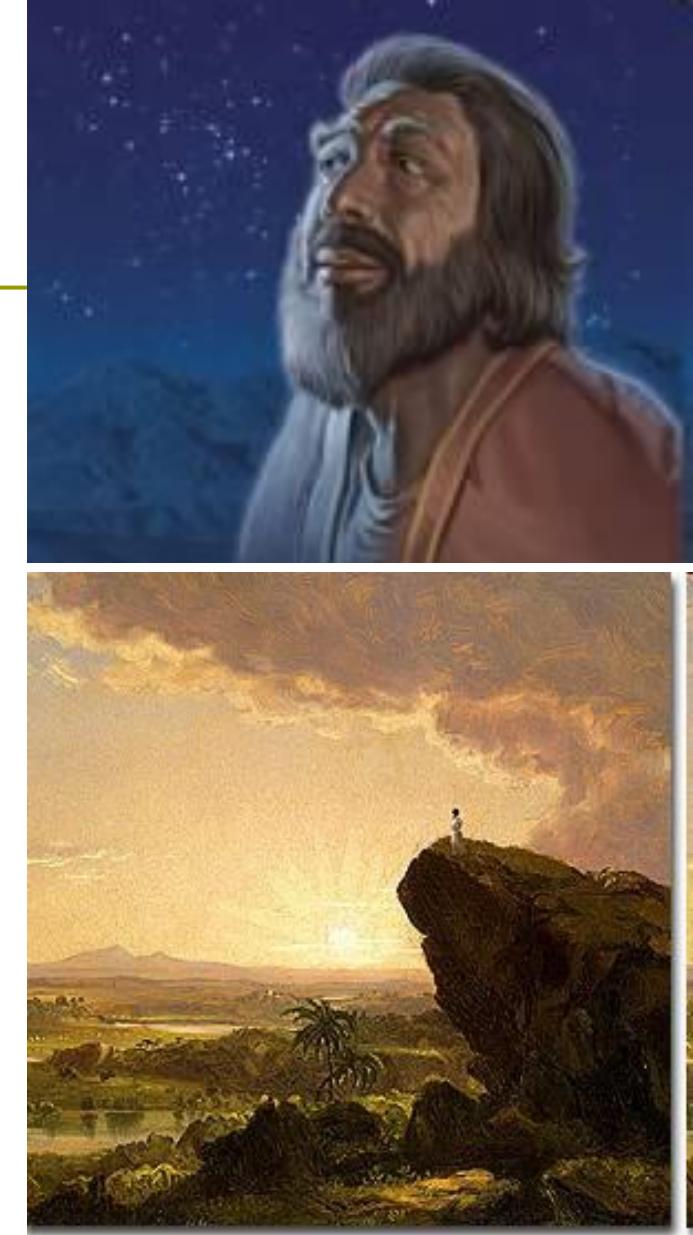
- Tvome će potomstvu dati... (Post 12,7
usp. 13,15; 15,18; 17,8; 24,7)

□ Izaku:

- Tebi i tvome potomstvu dat će... (Post 26,3s)

□ Jakovu:

- Tebi i tvome potomstvu dat će... (Post 28,13; 35,12; 48,4)

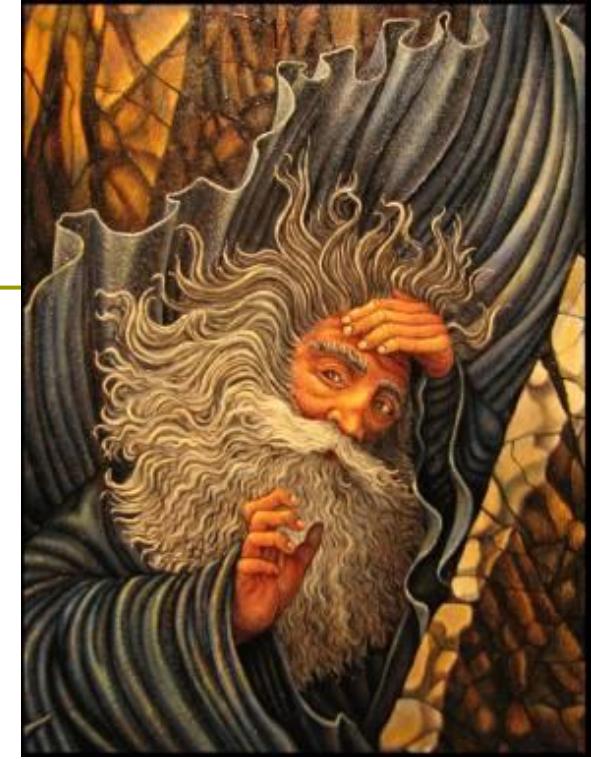
Mojsijeva druga prilika

**Iskusni izbavitelj naroda
u Božjoj školi
(Izl 34,5-9)**

Fromula Božjega milosrđa

- *Nalog Mojsiju u 34,2?*
- Popni se na brdo (Izl 34,2); sam (v3)
 - Oblak (5); 40 dana posta (34,28↔24,18)
 - *Definicija imena יהוה u 34,6? Tko govori?*
- Milosrdan (**רָחִם** *raħam*), milostiv (**חִנּוּן** *ḥanan*),
duga daha, bogat privrženošću (**חֶסֶד** *hésed*) i pouzdanošću (34,6)
- = revan (v14)
 - “milostiv sam kome sam milostiv (**רָחִם** *raħam*),
smilovat ču se kome ču se smilovati” (**חִנּוּן** *ḥanan* 33,19)
- Čuva privrženost (**חֶסֶד** *hésed*) tisućama, *brine se za krivnju* (34,7)
 - Nosi (=oprašta) krivnju, prijestup, grijeh (7)

Pouka Mojsiju

□ Objavi mi svoje putove! (Izl 33,13)

- *Mojsijev postupak u 32,19; 34,2?*

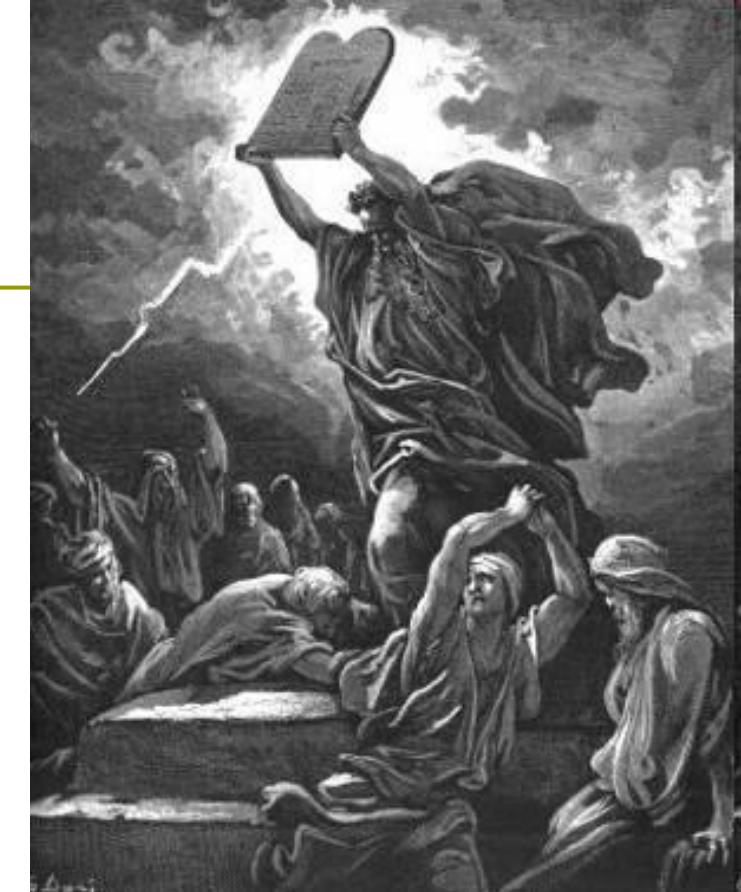
□ razbio ploče! (32,19; 34,2)

- Uskipio (32,19.22 ⇔ 10.11.12)
- *Po čijem nalogu kazna u 32,28?*
- “po Mojsijevoj riječi” (KS: nalog; Š. zapovijed)

□ Najavljenе restrikcije u 33,22s:

- Pukotina u stijeni (33,22), ruka koja pokriva (22s), pogled sleđa (v23)
- ⇔ sve izostavljene, nema ih

□ Bog se “spustio” (יְרָא jarad 34,5 usp. 3,8)

Plodovi objave

- Mojsijeva reakcija u Izl 34,8?
- “Smjesta pade na zemlju i pokloni se”
 - Od fasciniranosti do spoznaje
- Molitva u 34,9 (usp. 33,3; 32,30):
 - “pođi” (34,9) ⇔ “neću poći” (33,3)
 - “ako sam *ja* stekao milost, onda pođi sa svima *nama*” (34,9)
 - “Oprosti nam *naše* grijeha, *naše* opačine” (34,9)
⇒ “VAŠ grijeh” (32,30)
 - *Trajni plodovi u 34,28; 29s.35?*
- Nove ploče saveza (34,28)
- Koža na licu sjaji (34,29s.35)

